

Dokt. Mantas Daknys (Lietuvos kultūros tyrimų institutas)

Temporalumo problema filotopijos koncepcijoje

Pranešimo santrauka:

Arvydo Šliogerio pamatinės koncepcijos – filotopijos – *topos* dėmuo, neretai tampa ne tik atspirties tašku, bet ir pačia ašimi tiems, kurie siekia kalbėti apie Šliogerio filosofiją. Taip, tarsi netyčia, pats filotopijos terminas tampa nukreipiantis, taigi ir apribojantis. Šiuo pranešimu, siekiama pasiūlyti naują žvilgsnį į filotopiją ir rekonstruoti iki šiol netyrinėtą temporalumo problematiką filotopijos koncepcijoje. Nors Esmas filotopijos koncepcijoje apibrėžiamas kaip dabarties įvykis, tačiau akivaizdu, kad yra nuolat struktūruojamas ateities ir praeities. Artėjimas ištikčių link yra neatsitiktinis, bet nuolatinis, laiko plotmėje išsidriekiantis procesas, kuris, viena vertus, neapsieina be filotopo valios pastangų, kita vertus, nuolat perkuria patį filotopą. Siekiant išskleisti filotopo sąmonėje (o Šliogerio supratimu sąmonėje) bręstančias Esmo patirtis, paranku remtis Husserlio laikine sąmone. Pastarojo mąstymas atskleidžia, kaip praeitis, dabartis ir ateitis sąveikauja sąmonės patyrimų sraute, ir taip formuoja subjektyvaus laiko kontinuumą. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad Šliogeriu aktualūs ir egzistenciniai išgyvenimai, taigi ir Heideggerio kritika Husserliui, mat pastarasis sąmonės laikiškoje išsklaidoje apleido egzistencialistinį matmenį. Heideggeris iš naujo interpretuoja laikinumą kaip pačios Būties supratimo horizontą, kurį papildo autentiškos ir neautentiškos egzistencijos struktūra. Šliogeris savo mąstyme, siekdamas žengti toliau už Heideggerį, teigia, kad nuolatinės ontotopinės redukcijos leidžia ne tik sugrįžti į autentišką save, kaip Heideggerio atveju, bet radikalizuodamas tikrovę, autentiškumą nurodo tik kaip sąlygą, kuri leidžia būti įtampoje tarp Niekio ir Esmo ir tik tuomet artėti tikrovės patirties link. Šios prielaidos leidžia kelti siekį iš naujo permąstyti subjektyvių patirčių įtaką filotopiškam mąstymui ir tikrovės, kaip paremtos išskirtinai jusliškumu, patirties galimybę.